

**Derewel mə vinden a anà
Ibəraninko ahay
ata awan
Adakay way pə deftere a anan**

Da san sə vinde derewel a anan nə wayaw bay. Winen kawa wazo zabor awan sə slənan ayak anà egliz ahay cara cara bayak awan. Derewel a anan a dəkay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A dəkay nà, cəved inde sə cəce apəse ines pə Mbərom wa, anga Yesu kə məcak à yime sə dō ahay inde. Wita nà, 'am a Mbərom sa ban wiya a tə dō ahay ata awan. A wulen sa 'am anahan ahay sə dəkay anan way ataya nà, winen apan i tətak way pə anjahay su dō a Mbərom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a walay anan Yesu anga sə mbəda anan dalyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

Cəved a Yesu sa tam dō ahay a zalay cəved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu nà, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom (4.14 - 6.12)

'Am a Mbərom sa ban tə dō ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Adaf nga pə Mbərom (11.1 - 13.25)

Mbərom a jan 'am anà dō ahay tə dongo ana wan anahan

¹ Kwakwa ata nà, Mbərom a taa jan 'am anà bije a mənuko ahay tə dongo ana dō maja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am tə cəved ahay cara cara,

aday saray bayak a re. ² A taa jan atan ahay 'am nə matanan hus ahay à alay ana mənuko biten. Əna həna, alay a mədakwidok a anaya nə, a jak uko 'am tə dundo ana wan anahan. A alay ana Mbərom sə ndakay daliyugo ata nə, a ndakay anan tə alay ana wan ata awan. Aday a walay sə lavay anan way ahay fok dukwen, wan ata kərtek a sə coy. ³ Mazlaḅ a Mbərom a wuteden pi jœr nə, anə wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbərom a nə uwek. Way sə daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan məgala awan. Anga winen, Mbərom i pəsen anan ines anə dō ahay aday tē təra dō cəncan aya re. Pə dəba ana way ata wa nə, Mbərom Ba Məgala a gəba anan way anahan pə cakay anahan à mburom, saa ga bahay pə way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbərom ahay

⁴ Anga nan kutok, Mbərom a dəf anan wan anahan pa nga sə maslay anahan ahay, anga sləmay anahan sə varan ata a zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan. ⁵ Kula Mbərom kə jak anan 'am a anan anə maslay anahan ahay bay: «Iken nə wan uno.

Biten nə tərak bəbay anak. * »

Kabay

«Iken nə, ni təra bəbay anak,
iken ki təra wan uno. †»

A jan 'am ataya nə, anə Yesu a kərtek. ⁶ Aday asa, à alay a Mbərom i sa slənay anan ahay wan anahan mənduwel a pə daliyugo ata nə, a wa: «Maslay a Mbərom ahay fok tē həran nga. ‡»

* **1:5** Ca pə Jabuura 2.7. † **1:5** Ca pə 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaade 17.13. ‡ **1:6** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43.

7 Pə maslay a Mbərom ahay ite nà, a wa:
 «Maslay a Mbərom ahay tinen dō si mer su way
 anahan ahay.
 Tinen kawa mađ, aday kawa miresl sə uko ahay
 re.Š»

8 Əna pə Wan a Mbərom a kutok nà, Deftere a
 Mbərom a wa:
 «Iken nə Mbərom, ki ga bahay pa sə viyviya awan,
 aday ki lavan nga anà dō anak ahay tə cəved
 awan.

9 Kə pəlay dukwen way didek aya awan,
 aday way sə sədøk cəna, a nak itəbay.
 Anga nan, Bəbay anak Mbərom a ngamak, a varak
 ataslay mível,
 aday a təra iken dō məduwen a pa nga su dō pə
 cakay anak ataya fok.*»

10 Deftere a Mbərom a ja asa, a wa:
 «Bahay, à alay ana way ahay sə dazlan ata nà,
 kə ndakay daliyugo nə tə alay anak awan,
 aday kə ndakay mburom re.

11 Way anak sə ndakay ataya fok ti ndav,
 əna iken a nə ki ga inde pa sə viyviya awan.
 Way ataya fok ti i ga məduwer kawa zana sa nes
 ata awan.

12 Ki i lapay atan wa, kawa dō sə lapay anan wa
 zana anahan məduwer a ata awan.
 Way ataya ti mbəđa kawa zana a'am a sə pəkay
 ahay wa ata awan.

Əna iken ki mbəđa itəbay,
 sifa anak i ndav itəbay re.†»

Š 1:7 Ca pə Jabuura 104.4. * 1:9 Ca pə Jabuura 45.7-8. † 1:12
 Ca pə Jabuura 102.26-28.

13 Kula Mbèrom kà jak anan 'am a anaya anà maslay anahan ahay bay:

«Njahay tə day sə alay puway uno,
 aday dō manidē anak ahay fok nà,
 ni təra atan bile anak aya awan.‡»

A jan 'am ataya matanan nà, anà wan anahan a dəkdek. 14 Maslay a Mbèrom ahay nà, tinen apasay sa gan mer su way anà Mbèrom ahay cəna coy. I slan atan saa man zek anà dō saa njad sifa aday sə njahay à man a Mbèrom ataya awan.

2

Dà kədəy anan 'am a Mbèrom sa jak uko ata bay

1 Kak Mbèrom kà jak uko 'am tə dungo ana wan anahan cukutok nà, lele sa pak apan sləmay, anga 'am anahan nə 'am sə sləne. Bay nà, dī lize à cəved wa. 2 Da san apan zle, maslay a Mbèrom ahay ta nak ta jak uko 'am sə Tawrita, winen məduwen awan. Dō sə dəfan apan bay ataya nà, tə njadak sariya tədə pə ines a tinen ata awan. 3 Əna, mənuko aday nà, Mbèrom kə varak uko 'am anahan aday dā tam à sariya anahan wa. Anga nan, kak dā kədīyek anan 'am anahan a sa jak uko ata nà, i i gak uko sariya anahan sabay kutok dāw? Sa nay anan ləbara ata pa 'am nə zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu awan. Dō sə sləne 'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nə dīdek a nə tinen awan. 4 Mbèrom dukwen kə dəkak uko anan 'am anahan ata nə dīdek awan, ta sa ka anan way masuwayan aya bayak a cara cara, aday ta sə varan mægala

‡ 1:13 Ca pə Jabuura 110.1.

sa ga way ahay cara cara anà dō ahay tē alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa zlan à nga.

Yesu kà dakak uko anan cəved sa tam

⁵ Mbərom a daf sə lavan nga anà daliyugo a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay anahan ahay bay. ⁶ Adəka bay, mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà:

«Mbərom, dō zəenzen a nə ma aday hus iken sə bayak apan anaw?

Winen waya aday hus ki nay sa man zek ata anaw?

⁷ Kə ndakay anan, winen nà, ù vo sə maslay a Mbərom ahay mənəcək.

Pə dəba anahan a wa, kə varan mazlaḅ, kawa mazlaḅ sə bahay.

⁸ Kə dəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok.*»

Mbərom kə dəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok ata nà, awan a inde winen sə lavay bay nà, inde sabay. Əna həna, də canan nà, winen bahay a pa nga sə way ahay fok fan bay. ⁹ Əna də canan, kwakwa ata nà, anà Yesu, Mbərom kə dəfak anan ù vo sə maslay anahan ahay alay a mənəcək, anga sa gan sumor anà dō ahay. Anga nan kutok, Yesu kà sak dəcə aday kə məcak anga dō ahay fok. Matanan Mbərom a varan man sə njahay sə bahay tē mazlaḅ awan. ¹⁰ Sə ndakay way ahay fok nə Mbərom, aday ta ga inde dükwen anga winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbərom á ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tē dəcə anahan a sə canan, aday dō ahay bayak a tē təra wan anahan ahay, tã zla à man sə mazlaḅ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa

* **2:8** Ca pə Jabuura 8.5-7.

tam atan ðukwen, zek a Yesu awan. ¹¹ Sə təra anan ðo ahay ðo cəncan aya pa 'am a Mbərom ðukwen, Yesu awan, aday ðo anahan a sə təra atan cəncan ataya ðukwen, Bəbay a tinen a nə kərtek, Mbərom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sə ngaman atan «mərak uno ahay.» ¹² A Deftere a Mbərom inde nà, Yesu a jan anà Mbərom, a wa: «Ni i taran anan 'am anak anà mərak uno ahay, ni i hərak nga tə ara pa 'am sə ðo ahay.†»

¹³ A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbərom.‡»

Aday asa, a wa:

«Nen həna, manay tu ðo a Mbərom sə vuro ataya awan.§»

¹⁴ Do a Mbərom sə varan ataya nà, tinen ðo zənzen aya tə mez aya ĩ zek inde kawa mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a ðukwen a təra ðo zənzen ti zek a kawa nuko, anga aday tə amac anahan â lize anan wa Fakalaw, ðowan a sə lavan nga anà ðo ahay tə məgala sa mac atan ata awan.

¹⁵ Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan sə amac â gan anà ðo ahay sabay. Kwakwa ata nà, ðo ahay tə njahay nə kawa bïle ahay anga zlawan sə amac. Əna həna Yesu kə təmak atan coy. ¹⁶ Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbərom ahay bay, əna sa naa man zek adəka nà, anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo a anan.

¹⁷ Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, â təra kawa mərak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday â təra bahay nga su ðo sə gəðan dungo anà way anga Mbərom, ðo si mer su

† 2:12 Ca pə Jabuura 22.23. ‡ 2:13 Ca pə Esaaya 8.17. § 2:13 Ca pə Esaaya 8.18.

way anahan dîdek a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pësen anan ines anà dō ahay, i zlahan atan anan mälmal a tinen tē Mbërom kutok. ¹⁸ Hëna nà, i mba apan sa man zek anà dō mē njëkan atan uda ataya tēte, anga winen a dükwen à alay a tē njëkak anan uda awan, kà sak dëce.

3

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tē mazlab

¹ Mërak uno ahay, Mbërom kē ngamak ikwen sē tēra dō anahan ahay. Anga nan, bayiken pē Yesu aday. Winen dō maslan a Mbërom, aday winen bahay nga su dō sē gëdan dongo anà way, winen dōwan a mənuko a sa daf apan nga ata awan. ² Sa daf anan pi mer su way ata nà, zek a Mbërom awan, aday Yesu nà, a bënan à 'am wa cavedabay, kawa Musa sē bënan à 'am wa anà Mbërom pi mer su way anahan sa gay ahay anga dō su doh a Mbërom ahay fok ataya re.* ³ Lele sē hëran nga anà Yesu nà, zal Musa, kawa ana dō ahay sē hëran nga anà dō sa han doh zal doh ata re. ⁴ Tē dîdek a nà, doh fok cëna, sa han anan nē dō, əna dō sē ndakay way ahay fok ite nà, Mbërom. ⁵ Matanan, Musa nà, winen dō si mer su way lele sē dëfan apan anà Mbërom. Mer su way anahan a nà, sē dakan anan anà dō a Mbërom ahay, way a Mbërom sa ja pa 'am ataya awan. ⁶ Əna Yesu Almasihu ite nà, winen nē wan sē lavan nga anà dō a Mbërom ahay, a ga mer su way anahan nē ta sē dëfan apan lele. Mənuko dükwen, kak dē përahak anan azar sa daf apan nga lele, aday sē dëfan ide anà way saa nay

* **3:2** Ca pē Limle 12.7.

ata tə ataslay mivél a nà, à andav a inde dúkwen,
dī təra dō anahan ahay re.

*Mbërom i varan alay a sa man uda anà dō ana-
han ahay mba*

⁷ Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a wa:
«Kak kə slənen dūngo a Mbërom biten nà,

⁸ ká sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa
bije a kwanay ahay kwakwa sə kuray anan
nga a tinen ahay ata bay.

A alay ata nà, tinen à kíbe inde ava kwa kuro fudó,
tinen apan ti vəze pə Mbërom ta sə katab
anan.

⁹ Mbërom a wa: “Kwa á ga nə tə canak anan anà
way uno ma ga masuwayan aya ava kwa
kuro fudó dəp nà, tə katabak nen hwiya.

¹⁰ Anga nan, na mba apan sa ban mivél tu dō ataya
təte sabay,
aday na wa: Tə jəjayak anan cəved lele à mivél
a tinen wa,
tə pərahak anan azar anà cəved uno sabay.

¹¹ A aga mivél uno inde, nə mbadək, na wa:
Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda
sabay.†»

¹² Mərak uno ahay, gen anan nga ĭ zek, anga
aday dō lelibay a sa ngam sa daf nga pə Yesu sabay
ata á ga inde à wulen a kwanay kwa kərtek bay.
Dó kə dəfak nga pə Yesu sabay cəna, kə larak a
Mbërom, bahay sə sifa ata awan. ¹³ Adəka bay,
viren anan məgala anà zek ahay pac pac, anga
aday Fakalaw á njad pikwen alay sa 'am sa njak
kwanay bay, bina ki sa təren mə kuray nga aya

† 3:11 Ca pə Jabuura 95.7-11.

aday ki gen ines ahay. Əna alay a inde mba cukutok asəne, pac pac varuko anan məgala anə zek ahay. ¹⁴ Kak də mbak apan sa ban anan way a mənuko sə dəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nà, ata mənuko di japay tə Yesu Almasihu tə didek a kutok. ¹⁵ Mə vinde à Deftere a Mbərom nà:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nà,
kâ saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a
kwanay ahay sə kuray anan nga a tinen ata
bay.

A alay ata nà, tinen apan ti vəze pə Mbərom.‡»

¹⁶ Waya sə sləne dundo a Mbərom aday ta ma nga sə vəze apan ata anaw? Do ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba? ¹⁷ Mbərom a ga mivəl ava kwa kuro fudə nə pa maya anaw? A ga mivəl nà, pu də sa ga ines ahay. Tinen nà, tə məcak à kiđe inde tololo. ¹⁸ Mbərom a mbaday sa jəka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pə maya anaw? A ja pu də a sə dəfan apan bay ataya fok. § ¹⁹ Natiya də canak anan, tə njadək sa zla à man sə njahay ata bay, anga tə dəfak nga pə Mbərom a bay.

4

¹ Mbərom kə zlapak i varak uko cəved sa zla à man sa man uda pə cakay anahan awan. 'Am ata dukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anə zek lele. Bina dowan â sa zluwe pə cəved ata wa, aday sa njad man ata sabay bay. ² Anga mənuko dukwen də slənek ləbara mugom a

‡ 3:15 Ca pə Jabuura 95.7-8. § 3:18 Ca pə Limle 14.1-35.

kawa dowan a sə kiŋe ataya re. Tinen nà, tə slənek, əna kà mak atan zek bay, anga tə dəfak apan nga bay. Matanan, tə njadək man sa man uda ata bay. ³ Man sa man uda ata nà, ana mənuko, anga də dəfak nga pə Yesu. Mbərom a jan anà dō sa ngam sa daf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.*»

Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, 6a Mbərom a kə ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday daw? ⁴ Deftere a Mbərom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:

«Pə luvon cuwŋe anahan a nà, Mbərom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.†»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy. ⁵ 'Am ata mə vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.‡»

⁶ Dō sa lah sə sləne ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tə dəfak anan apan anà Mbərom a bay, əna man sa man uda nà, inde aday dō ahay inde tinen ti zla uda awan. ⁷ Anga nan, Mbərom a daf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa daf luvon ata dukwen, kà vak pə dəba a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dungo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slənen dungo a Mbərom nà,
kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

* **4:3** Ca pə Jabuura 95.11. † **4:4** Ca pə Laataanooji 2.2. ‡ **4:5** Ca pə Jabuura 95.11.

⁸ Kak abay Yosuwà kà zlak anan dō ahay à man sa man uda mbala Mbèrom ata acèkan nà, Mbèrom i ja 'am sè luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen đukwen tə dəzlek bay. ⁹ Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbèrom sa man uda pə luvon cuwbe ata i nay ahay anga dō a Mbèrom ahay mba. ¹⁰ Mbèrom a ndav anan mer su way anahan cəna, a man uda awan. Mənuke đukwen, matanan re. Đowan a kə dəzlek à man sa man uda kawa ana Mbèrom ata nà, i ga mer sè awan sabay, mer su way kə ndəvak. ¹¹ Anga nan, guko məgala lele sə dəzle à man a Mbèrom sə lavay anan zek sa man uda ata awan. Guke məgala anga aday đowan à saa zluwe pə cəved wa anga kə dəfak anan apan anà Mbèrom bay kawa bibe a mənuke ahay ata bay.

¹² 'Am a Mbèrom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gad nə hus à mivel su dō inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gad hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kəlakaşl ahay tə uzoz a təke. A mba apan sa kay anan abayak nga su dō uho tətə re. ¹³ Awan a inde winen mi đer zek a pa 'am a Mbèrom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kərtek kərtek. Way sə mivel a mənuke ahay fok, đī saa vəne anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay anga Mbèrom

¹⁴ Bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay anga Mbèrom inde anga mənuke, winen Yesu, Wan a Mbèrom. Kə jənək pə cakay a Mbèrom

awan à mburom. Anga nan, bənuکو anan way a mənuko sa đaf apan nga ataya lele, đakuko anan anan anà đo ahay. ¹⁵ Bahay nga su đo sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom ata nà, a san bəle a mənuko zle lele. Winen nà, kə canak anan anà đəce ahay kawa mənuko. Ta ngak anan balay pa 'am, əna kà gak ines itəbay. ¹⁶ Anga nan, hayak ikwen ahay, həđəkuko pə cakay ana Mbərom, đo sa gan sumor anà đo ahay, mənjanə sə jəjar awan, anga aday đā gan i zek wa aday đā njad sumor anahan à alay a təde đā gan may ata awan.

5

¹ Bahay nga su đo sə gəđan dundo anà way fok nà, Mbərom a walay anan à wulen sə đo ahay wa, anga aday ā gan atan mer su way pa 'am a Mbərom. I varan way ahay anà Mbərom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. ² Đo sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəved wa ataya nà, bahay nga su đo sə gəđan dundo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a đukwen bəle a kawa tinen awan. ³ Anga nan, i varan way ma sla dundo aya à Mbərom anga ines anahan aya aday anga ines sə đo ahay re. ⁴ Đowan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbərom awan, kawa anahan sə ngaman apan anà Haruna ata awan. ⁵ A təra tə Almasihu đukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njad mazlađ sə təra bahay nga su đo sə gəđan dundo anà way anga Mbərom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbərom awan. A jan nà:
«Iken nə wan uno.

Biten nê tärak Bëbay anak. * »

⁶ A man hinen inde dukwen, a jan nà:

«Iken dō sê gëfan dungo anà way pa sê viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ A alay Yesu winen pë daliyugo mba ata nà, a san zle, Mbërom nê mägala anahan inde sa tam dō à amac wa. Anga nan, a gan amboh tê mägalak a, tê ayam awan, aday Mbërom â tam anan à amac wa. Mbërom a slënan anan, a slabakay anan à mæke wa, anga a dëfan apan. ⁸ Kwa â ga nê winen Wan a Mbërom dëp nà, a tëtak sê dëfan apan anà Mbërom tê caved sê dëce. ⁹ A ndav anan mer su way anahan cëna, a tëra dō sa tam anan dō sê dëfan apan ahay fok, aday tâ ga inde pa sê viyviya awan.

¹⁰ Mbërom a dëf anan bahay nga su dō sê gëfan dungo anà way ahay anga Mbërom nê kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga i zek à caved a Mbërom inde

¹¹ Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pë Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slënen anan bëse bay. ¹² Alay a kâ slak hëna tädë ki tären dō sê dëkan anan way anà dō ahay ite, əna hwiya ki gen anan may dō ahay tê dëkak ikwen anan way cacädew aya à 'am a Mbërom inde asa. Abay ki pen nê way sa pa su dō mæduwen aya coy, əna ki gen anan may hëna nà, anà pay kawa gwaslay ahay mba. ¹³ Dowan a winen apan i sa pay cëna, winen gindez a mba. Do matanan ata nà, a san awan fan bay, a gëzlan alay anà way ahay pi zek wa tëtibay. ¹⁴ Do mæcëd aya nê ta slak sa

* 5:5 Ca pë Jabuura 2.7. † 5:6 Ca pë Jabuura 110.4.

pa ðaf tœtœdo awan. Tœ tœtakak aday sa mba apan sœ gœzlan alay pi zek wa anà way ahay, lele aya tœ lelibay aya re.

6

¹ Kak matanan cukutok nà, mbœsakuko anan way a mœnuko sœ tœtak pœ Almasihu wa cœðew ataya mœ dœdœba aday, zluko pa 'am saa tœtak way su do mœduwen aya awan. Dœ pœkak anan saray su doh a coy. Dœ mbœðek apan maza sabay. 'Am sa yam pœ ines, 'am sœ mbœsak mer su way kœriya aya awan, 'am sa ðaf nga pœ Mbœrom, ² 'am sa ga bap̄tisma tœ cœved awan, 'am sœ ðefan alay pa nga anà do ahay tœ slœmay a Mbœrom nœ kœkœmaw, 'am sœ aslabakay su do ma mac aya à mœke wa, ta 'am sœ sariya a Mbœrom, way ataya fok, mi tœtakak ikwen anan maza sabay. ³ Di mbœðek pœ way ataya sabay. Kà zlak anan à nga à Mbœrom a nà, ði ga way maza aya pa 'am.

⁴ Kak do ahay tœ mbœðahak anan lœn à Mbœrom nà, ðowan i mba apan sa may atan pœ cœved sa yam pœ ines a tinen maza sabay. Do ataya nà, tœ canak anan anà jiyjay a Mbœrom, tœ tœmahak magwagway anahan sœ gœzlan anà do ahay ata re, tœ tœmahak Apasay Cœncan a re. ⁵ Tœ canak anan, 'Am a Mbœrom nœ lele, tœ sœnak mœgala sœ daliyugo saa nay ata re. ⁶ Aday, kak do matanan ataya tœ zluwek à cœved a Mbœrom wa nà, cœved inde sa may atan saa yam pœ ines a tinen ahay sabay, anga kœ tœrak kœlkal kawa tœ daray anan Wan a Mbœrom pœ dœdom mœ zlœngad a maza awan, aday tœ gœnahak anan pa 'am sœ do ahay fok re.

⁷ Bayiken pə yugo aday. Iven a taa ga nà, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anà dō sə guvo awan. Kawa sa ja nà, Mbërom a daf ngama pə yugo ata awan. ⁸ Aya əna, kak guvo kà hak adak tə gujed nà, i man zek anà dōwan bay, Mbërom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sə coy.

⁹ Car uno ahay, kwa â ga nə dā ja matanan dukwen, dā san apan zle, kwanay nà, ka ta pərihen anan azar nə anà cəved lele awan, aday Mbërom i tam kwanay. ¹⁰ Mbërom nà, a gan anà dō ahay nə way tə cəved aya vərre. I mbədək anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nà, sə dākay anan kə pəlen Mbërom nə, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anà dō a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan. ¹¹ A nan umo nà, pərihen anan azar sa ga məgala matanan hwiya, hus à ndav a inde, kà si yen nga bay. Matanan ki njiden anan way a kwanay sə dəfan idə ata awan. ¹² K1 gen isew bay. Təren adəka nà, kawa dō sa daf nga pə Yesu ahay sə səmen anà way ahay fok ataya awan. Sa njad anan way a Mbërom sə zlapay anan ataya nə tinen a kutok.

Way a Mbërom sə zlapay anan ataya fok, ti təra

¹³⁻¹⁴ Dā san apan zle, kwa həna kabay, Mbërom kə zlapak anan tə way anà Ibərahima. A wa: «Tə dīdek a ni daf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.*» A mbadəy nə tə sləmay anahan awan, anga dōwan inde sə zalay Mbërom ibay. ¹⁵ Ibərahima a sləne matanan cəna, a ga ngatay,

* **6:13-14** Ca pə Laataanooji 22.16-17.

aday way a Mbərom sə zlapay anan i varan ata, kə njadək anan acəkan re.

¹⁶ Do ahay tinen apan ti mbaday nà, tə mbaday tə sləmay su do sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sə do ahay wa acəkan. ¹⁷ Anga nan, Mbərom a mbaday. A nan sə dakan anan anà do winen sə zlapan atan anan tə way ataya nà, i mba apan sə mbəđahan alay anà way anahan sə zlapay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbadan pa nga wa. ¹⁸ Natiya, way ahay inde cew nə tə mbəđa itəbay: atə azlapay tə ambaday a Mbərom. I mba apan sa gad uda mungwalay itəbay. Mənuke do sa tam à man ana Mbərom ataya nà, way a anan i varak uko məgala sə dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko ata awan. ¹⁹ Way ata a bənak uko mbac nə hərəp lele pa 'am a Mbərom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, də takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, aday həna dī zla pə cakay a Mbərom tətə kutok. ²⁰ Yesu kə lahak sa zla uda pa 'am a mənuke anga mənuke, bina kə tərak bahay nga su do sə gəđan dundo anà way anga Mbərom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, do sə gəđan dundo anà way anga Mbərom

¹ Maliki Sadaka sə dowan ata nà, winen bahay sə Salem, winen do sə gəđan dundo anà way anga Mbərom sə bagəbaga mburom. A alay a inde nà, Ibərahima a zla à vəram, a mbasay pə bahay ahay.

A alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pə cakay anahan, a đaf apan alay sə mazlaḅ anahan. ² Ibərahima ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok* nà, a var wa kərtek pə way sə vərəm anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nà, sləmay anahan a a nan sa ja nə Bahay sə Didek. Aday winen Bahay sə Zay re, anga winen bahay sə wulen su doh sə ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nə «zay». ³ Dowan ata nà, đowan a san bəbay anahan a bay, đowan a san may anahan a bay. Kwa bije anahan ahay đukwen, đowan a san atan bay re. Tə wahay anan siwaw, a mac siwaw đukwen, đowan a san bay. Winen kawa Wan a Mbərom, anga i njahay do sə gəđan dungo anà way pa sə viyviya awan.

⁴ Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nə winen məduwen awan. Ibərahima nà, bije sə Isəra'ila ahay, əna kə gəḅak way ahay à vərəm wa, a varan wa alay mbok nà, kərtek anà winen. ⁵ Zahav ana Lewi ahay azar aya tə tərak do sə gəđan dungo anà way anga Mbərom. Tawrita a Musa a ja nà, Isəra'ila ahay tə varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nà, kərtek.‡ A nan sa ja, ti təma way ataya nə à alay ana mərak a tinen ahay wa, kwa à ga nə tinen đukwen wan ana Ibərahima ahay. ⁶ Əna Maliki Sadaka nà, winen zahav ana Lewi itəbay, əna Ibərahima kə varak anan way alay mbok nà, kərtek. Ibərahima nà, Mbərom a zlapan sə varan way nə anà winen. Əna Maliki Sadaka a đaf alay sə mazlaḅ pə Ibərahima, bina

* **7:2** Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro. † **7:2** Ca pə Laataanooji 14.17-20. ‡ **7:5** Ca pə Limle 18.21.

Ibərahima a dəf alay sə mazlaḅ pə Maliki Sadaka bugol bay. ⁷ Aday da san apan zle re, do sa dəf ngama pu do nə, a zalay dowan anahan a sa dəf apan ngama ata awan.

⁸ Do sə zahav ana Lewi ahay sə təma alay mbok nə, kərtek ataya fok dukwen, ta taa mac re. Əna Maliki Sadaka, do sə təma alay mbok nə, kərtek kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata nə, winen a mac itəbay. ⁹ Di mba apan sa jəka Lewi nə, wan anahan ahay tə təmihak pu do a tinen ahay wa alay mbok nə, kərtek ata, kə varak anan way ata anə Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibərahima kə lahak sə varan coy. ¹⁰ Kawa sa ja bine siwaw nə, ə alay a Ibərahima sə varan way ata anə Maliki Sadaka aday tə wahak Lewi fan bay ata nə, Lewi kə varak anan tə alay ana bije anahan Ibərahima ata coy.

Bahay nga su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom ə zahav ana Lewi ata nə, kə mbak apan sa ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata bay. Abay ə mba apan sa ndav anan wa tətə cəna, dī gan may anə do sə gədan dundo anə way anga Mbərom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nə, pu do sə gədan dundo anə way anga Mbərom pə slala ana Haruna cəna coy. Mbərom a varan Tawrita anə do anahan Isəra'ila ahay nə, ə alay ana do sə zahav ana Lewi inde. ¹² Kak Mbərom kə mbədəhak anan slala su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom cəna, ata Tawrita i mbəda ite re. ¹³ Da ja way a anaya nə, pə Bahay a mənuko Yesu, winen do sə slala hinen

cara. Dowan inde pə zahav anahan kà gak mer su way ata ù doh sə mazlaḅ a Mbərom kulibay. ¹⁴Da san apan zle, Bahay a mənuko Yesu nà, zahav ana Yahuda. A alay ana Musa sa ja 'am pu dō sə gəḏan dundo anà way anga Mbərom ahay nà, a ja nə pə zahav ana Lewi, bina pə zahav ana Yahuda bay. ¹⁵'Am a anan i zəga apan sə banay həna adəka bugol: Dō sə gəḏan dundo anà way anga Mbərom hinen, kà nak, winen kawa Maliki Sadaka. ¹⁶Dowan ata a təra dō sə gəḏan dundo anà way anga Mbərom nà, anga 'am sə Tawrita bay. Winen nà, a təra dō sə gəḏan dundo anà way anga Mbərom nà, anga məgala anahan inde sə njahay tə sifa pa sə viyviya ata awan. ¹⁷Mə vinde inde à Deftere a Mbərom, a wa:

«Iken dō sə gəḏan dundo anà way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.Š»

¹⁸Mbərom kə mbacak anan wa nga sa 'am mə baslay a kwakwa ata awan, anga winen bəle awan, a man zek anà dō ahay tətibay. ¹⁹Tawrita a Musa nà, kà mbak apan sə təra anan dō ahay, dō cəncan aya pa 'am a Mbərom bay. Həna nà, way sə zalay Tawrita inde, way a mənuko sə dəfan ide ata awan. Sə varak uko cəved sə hədek nuko pa 'am a Mbərom nə winen awan.

²⁰Way hinen nà: A alay a Mbərom i sa daf anan Yesu bahay nga su dō sə gəḏan dundo anà way anga Mbərom ata nà, a mbaday apan aday. A alay ana dō sə zahav ana Lewi ahay sə təra dō sə gəḏan dundo anà way anga Mbərom ata nà, dowan kə

Š 7:17 Ca pə Jabuura 110.4.

mbadak apan itəbay. ²¹ Əna Mbərom a mbadan anə Yesu ta sa jan nà:

«Nen Mbərom Fetek, nə mbəda itəbay.

Nə mbadak, ki təra dō sə gədan dungo anə way pa sə viyviya awan.* »

²² Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbərom sa ban tə dō ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ban tə dō ahay kwakwa ata awan.

²³ Way hinen inde re: Dō sə gədan dungo anə way anga Mbərom ahay nà, tinen mənəcək bay, anga ta mac wa kwerkwer, tə mbəsakan mer su way ata anə dō hinen ahay asa. ²⁴ Əna Yesu nə a mac itəbay, a ga mer su way anahan pa sə viyviya awan. ²⁵ Anga nan, i mba apan sa tam dō ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbərom tə alay anahan ata awan. Anga winen dō tə sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sə coy.

²⁶ Winen nà, bahay nga su dō sə gədan dungo anə way anga Mbərom a tədə anga mənuko ata awan. Winen dō cəncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kà gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu dō sə ines ahay. Mbərom a daf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom. ²⁷ Yesu nə winen kawa bahay nga su dō sə gədan dungo anə way anga Mbərom azar ataya bay. A gan may sə gədan dungo anə way anga Mbərom pac pac itəbay. Kwa à ga nə sa nga anahan awan, kwa à ga nə sə ines sə dō ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nə saray kərtek, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zləngad ata awan. ²⁸ Tawrita ana Musa a daf kawa dō sə gədan dungo anə way ahay nà, dō zənzen aya

* **7:21** Ca pə Jabuura 110.4.

awan, əna ta slak bay, anga tinen dō sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbərom sə mbaɗay pə dəba ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbərom a ɗaf Wan anahan bahay nga su dō sə gəɗan dundo anà way anga Mbərom. A ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata sə coy kutok.

8

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su dō sə gəɗan dundo anà way anga Mbərom

¹ Way a məduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, həna: Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko aɗaka, winen bahay nga su dō sə gəɗan dundo anà way anga Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. ² Kwakwa ata nà, dō sə gəɗan dundo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom inde, dō ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom inde ɗiɗek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

³ Mbərom a ɗaf bahay nga su dō sə gəɗan dundo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gəɗan dundo anà gənaw ahay. Matanan re, lele ɗukwen dō mbala mənuko i njad awan a sə varan anà Mbərom a re. ⁴ Abay á ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra dō sə gəɗan dundo anà way a bay jiga awan, anga dō ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. ⁵ Do ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen

ù doh sè mazlaḅ a Mbèrom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sè mazlaḅ a Mbèrom a didek ata à mburom ata awan. A alay Musa i saa ndakay jawjawa sè mazlaḅ a Mbèrom nà, Mbèrom a jan nà: «Pak sləmay lele, ḅəḅot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à ḅəzlom wa ata awan.*» ⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su dō sè gəḁan dungo anà way anga Mbèrom ataya fok. Anga, tə winen, Mbèrom a ḅan 'am zal way anahan sa ḅan tə dō ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sè zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

⁷ Kak abay 'am a Mbèrom sa ḅan tə dō ahay kwakwa ata kə tərak way lele coynà, Mbèrom i gan may abay sa ḅan 'am maza wiya sabay. ⁸ Əna ḁa ca apan həna nà, kà slak bay acəkan, anga Mbèrom winen apan i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nà:

«Luvon a inde i nay ahay, ni ḅan 'am wiya tu dō sə Isəra'ila ahay, aday tu dō sə Yahuda aya təke.

⁹ 'Am ata i ga minje tə aḅan 'am uno tə bije a tinen ahay kwakwa ata sabay.

A alay a nen sə bənan atan ahay alay à Misra wa ata nà, mə ḅanak 'am, əna tə ḁəfak anan apan bay, aday nen Mbèrom Fetek, nen dukwen nə mbəsakak atan.

¹⁰ Alay a kà slak nà, ni ḅan 'am tə tinen.

Ni ḁaf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pə mível a tinen re.

Ti təra dō uno ahay,

* 8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40.

nen ni tɛra Mbèrom a tinen.

- 11 Dowan inde i gan may sɛ tɛtakan anan way anà dɔwan sabay,
 dɔwan i jan anà dɔ hinen: “San Mbèrom”
 sabay,
 anga i bənay pə mæced aya wa, hus pə gwaslay
 ahay,
 dɔ ahay fok ti san nen.

- 12 Ni pəsən atan anan huwan a tinen ahay,
 ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde
 sabay.†»

- 13 Ana Mbèrom a sa ja 'am sa ɓan 'am wiya ata
 nà, a tɛra anan winen mama'am ata, way kwakwa
 awan. Way a kwakwa ata aday mæduwer ata nà,
 winen apan i lize bəse coy.

9

Aɓan 'am mæduwer a tɛ aɓan 'am wiya awan

- 1 A alay ana Mbèrom sa ɓan 'am a mama'am
 ata nà, Tawrita inde sɛ dakan anan anà dɔ ahay
 cəved sɛ hɛran nga anà Mbèrom. Man sɛ hɛran
 nga anà Mbèrom inde mɛ lavay zek a re. 2 Tɛ
 ndakay jawjawa, tɛ gɛzla anan man cew. Day
 mama'am awan, tɛ ngaman man cəncan awan,
 ta daf uda way sɛ lalam aday tabal tɛ pen mɛ
 varan a à Mbèrom aya apan. 3 Day a hinen ata
 dukwen, mɛ gɛzla pi zek wa tɛ winen mama'am
 ata nɛ tɛ zana, aday tɛ ngaman anà day ata nà,
 man a Mbèrom cəncan awan. 4 A man ata kutok, tɛ
 ndakay uda ruwec sɛ gura, sɛ vakan apan ləluway
 anà Mbèrom. Ta daf uda zəndok sɛ aɓan 'am a
 Mbèrom, mɛ ndakay a nɛ tɛ gura. A zəndok ata

† 8:12 Ca pə Yeremiya 31.31-34.

inde asa, tuwez sə gura uda re, ta dəf uda way sa pa sə ngaman *manu*, Mbərom sə gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa də ata inde à man ata à zəndok inde.† Aday kon ana Mbərom sə vinden ahay apan 'am ma ban a anà Musa ataya uda à man ata re.‡ 5 Pa nga sə zəndok ata dukwen, tə dəfak apan awan aya inde kawa maslay a Mbərom ahay. Awan ataya tə dəkay anan Mbərom winen inde à wulen sə do ahay tə mazlaḅ awan. Awan ataya nà, tə bərgaslay aya awan, ta ka anan bərgaslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sə gənaw ahay aday Mbərom à pəsen anan ines à do ahay ata awan. Həna nà, alay a inde sə təkər way pə awan ataya fok bay.

6 Natiya, tə ndakay anan way ataya à man ata kutok nà, do sə gədan dundo anà way ahay ta taa zla nə ù doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay nə pac pac. 7 A day su doh a mə slala cew ata nə, sa zla uda nà, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata dəkdək. Ava daz nà, a zla à man ata dukwen saray kərtəktəkke. I i zla uda dukwen, i pak mez sə gənaw à alay inde aday i varan anan mez ata anà Mbərom. Ata Mbərom i pəsen anan ines anahan pi zek tə ines sə do ahay sa ga mənəna sa san apan ataya təkə fok. 8 Apasay Cəncan a a nan sə dəkak uko anan nə 'am a həna ana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya cəna, cəved inde mə təba sa zla à man a Mbərom cəncan a fan bay. 9 Way ataya tə dəkay anan nə way a sə təra həna biten ataya awan. A nan sa ja nà, way sə do

* 9:4 Ca pə Gurtaaki 16.13-15, 31. † 9:4 Ca pə Limle 17.23. ‡ 9:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

ahay sə waslay aday sə varan anà Mbërom ataya nè ti mba apan sə banay anan mivel su dõ sa var way ata pa 'am a Mbërom bay. ¹⁰ Way ataya tã ðakak uko anan way pa 'am sə way sa pa, pa 'am sə way sa sa, pa 'am sə banay way kawa sa zlan à nga à Mbërom. Way ataya ðukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pã mivel su dõ zenzen a bay, aday tã njahay nè mænjàek cãna coy, hus pã luvon a Mbërom i mbëðahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way mëduwer ataya awan.

¹¹ Hëna nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su dõ sə gëðan dungo anà way ahay. Way a mënuke sa njad lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana dõ sə gëðan dungo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Së ndakay anan doh ata nà, dõ zenzen a bay, Mbërom a tã alay anahan awan. Aday doh ata ðukwen, winen pã daliyugo à man a anan bay. ¹² A alay a Almasihu i sa zla à man a Mbërom a cãncan ata nà, kã gëðak mez sə vuwar sə awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gëða adëka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbërom a cãncan ata saray kãrtektëkke. Natiya kutok, a tam mënuke tã mez anahan ata pa sə viyviya awan.

¹³ Kwakwa ata nà, ta taa waslay nè vuwar sə awak tã guson sa sla aya sə kwecek mez a pã dõ ahay aday ines a tinen ahay à ga inde pã idé a Mbërom sabay. Ta taa waslay tãkalak sa sla aday sə vakan à Mbërom, ata ti ra rëða anahan a sa pak pã dõ ahay. Natiya kutok, dõ sa nes anan anjahay a tinen tã Mbërom ataya ti tãra dõ cãncan aya asa.

¹⁴ Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tə mægala a zal mez sə gənw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gəba anan zek anahan, a var anan anga Mbərom tə alay anahan awan, aday tə mægala sə Apasay Cəncan a winen inde pa sə viyviya ata awan. Way anahan a sə varan à Mbərom ata nà, cəncan a tə mindel, a mba apan sə banay anan mivel a mənuko təte, anga dā ga ines ahay sə varak uko amac sabay, əna dī ga adəka nà, mer su way a Mbərom bahay sə sifa kutok.

¹⁵ Tə way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen dō sa zlah anan məlmal a Mbərom tə dō ahay, anga Mbərom kə banak 'am wiya tə tinen. Anga nan, dō ana Mbərom sə ngamay ataya ti njad way a Mbərom a sə zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sə coy ata awan. I təra matanan anga Yesu kə məcak anga dō sa nes anan 'am a Mbərom sa ban məduwer ataya ata awan. Tə amac anahan ata nà, a bəmbadəy atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶ Kak dōwan kà jak 'am sə gəzla anan zlile anahan aday a saa mac cəna, dō ahay ti saa ga anan mer su way a nə si winen a i mac aday ata ti saa gəzla anan zlile anahan ata awan. ¹⁷ Kak dōwan sa ja 'am ata winen tə sifa mba cəna, 'am anahan a sa ja ata nə mægala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cəna, a mac aday.

¹⁸ Matanan dukwen, à alay a Mbərom sa ban 'am tə dō ahay ata nà, a wa gənw à mac aday mez a à pəkay. ¹⁹ Musa a dəkay anan Tawrita fok pa 'am sə dō ahay fok nà, a gəba mez sə wan sa sla ahay tə vuwar sə awak ahay tinen sə gədan dundo ataya, tə japay anan tə a'am. A ra daslam ahay pi zek tə

sibœk sə tãman dæzdaz aya awan, a pak anan à mez ata inde, a kwecek anan mez pə Deftere sə Tawrita tã winen awan, aday a kwecek anan mez pə dõ ahay tã winen a re. ²⁰ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez a Mbərom sa ban anan 'am tã kwanay ata awan. A jak ikwen nà, dæfen anan apan lele.Ş» ²¹ Musa a kwecek mez ata pə jawjawa sə mazlaḁ a Mbərom tã way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya tãke fok matana re. ²² A alay ana Tawrita sə lavan nga anà dõ ahay ata nà, tã banay way ahay alay avan nã tã mez. Matanan, mənjàna mez sə pəkay cəna, Mbərom a pəse ines sə dõ ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sə dõ ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way sə kwakwa ataya fok tã banay atan tã mez matanan ata nà, sə dākay anan way sə tãra à mburom ataya awan. Tã banay way ahay kwakwa ata nà, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Əna pə way dīdek aya à mburom ata nà, a nan à Mbərom nã mez sə zalay sə gənaw ataya awan. Winen lele ata nà, zek a Yesu a sa var anan ata awan. ²⁴ Da san zle kutok, Almasihu nã kã zlak à man a Mbərom cəncan a mbala ana dõ ahay sə ndakay ata itəbay. Wita nà, mezeze sa man cəncan a dīdek a à mburom ata awan. Əna winen a zla nà, à mburom pə cakay a Mbərom. Həna nà, winen pa 'am a Mbərom anga sa ga amboh anga mənuko kutok. ²⁵ Bahay nga su dõ sə gədan dungo anà way ahay à man a Mbərom cəncan a ata nà, ta zla uda nã pə ava pə ava. Ta zla uda dūkwen tã mez sə gənaw ahay à alay inde, mez si zek a tinen a bay. Əna Almasihu nà, a var nã nga anahan

Ş 9:20 Ca pə Gurtaaki 24.8.

awan, aday a var anan ðukwen, saray kàrtek coy, kè mənahak anan itəbay. ²⁶ A ga matanan bay nà, abay i mənahan anà ðəce anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa pə ana Mbərom sə ndakay anan daliyugo nà, i taa mac anga ðo anahan ahay pə ava pə ava. Əna matanan bay, a nay ahay nə saray kàrtek, aday à alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A var anan zek anahan kawa way ma sla dungo a anà Mbərom, anga sə pəse anan ines sə ðo ahay sə coy. ²⁷ Kuwaya i mac nə saray kàrtek. Pə dəða anahan a wa cəna, Mbərom i gan sariya. ²⁸ Almasihu ðukwen a var anan nga anahan nà, saray kàrtektəkke coy sə pəsen anan ines anà ðo ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde ðukwen mə slala cew awan. I may saa pəse ines ahay sabay, əna sa naa tam anan ðo sa ba anan ataya fok.

10

¹ Tawrita ana Musa winen kawa mezeze sə way sə ðakay anan way lele aya saa təra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sə way ataya ðukwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. Pə ava pə ava, ðo ahay tə varan way anà Mbərom nə sə həðəken pə cakay, əna way ataya ti njad sə təra ðo cəncan aya bay hwiya. ² Kak abay ðo ahay tə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom tə way ma gad dungo aya nà, ti var way ma gad dungo aya sabay bidaw? Bina ti təra cəncan a nə saray kàrtek cəna coy, ti gan may anà apəse ines sabay. ³ Adəka bay, way a mə varan a anà Mbərom ataya nə ta man atan anan ahay à nga inde pə ava pə ava nà, ines a tinen ahay, ⁴ anga

mez sə guson sa sla ta sə vuwar sə awak aya a mba apan sə banay anan ines sə dō ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i sa nay ahay pə daliyugo ata nà, a jan anà Mbərom, a wa: «A nak t̄ gədan dungo anà gənaw ahay anga iken bay,

a nak t̄ varak awan bay re.

Əna kə varak uno zek su dō zəzen awan aday n̄ varak anan.

⁶ Gənaw a ma tak ataya ta zlak anak à nga bay.

Way sə dō ahay sa var anga sə pəse anan ines a tinen ahay ata dukwen, kà zlak anak à nga bay re.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mbərom, nen həna!

Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga,

kawa mə vinde a à Deftere anak inde pi nen ata awan.*»

⁸ Almasihu a ja aday nà: «A nak t̄ gədan dungo anà gənaw ahay anga iken aday t̄ varak awan bay re. A nak t̄ təkak gənaw ahay bay re. Aday a nak t̄ pak mez sə gənaw ahay anga sə pəse ines sə dō ahay bay re asa.» Kwa â ga nə ta var way ataya dukwen, tə dəfan apan anà Tawrita dəp nà, a nan anà Mbərom a bay. ⁹ 'Am mə slala cew a nə a wa: «Mbərom, nen həna! Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga.» Matanan nà, a nan sa ja nə Mbərom kə mbacak anan wa agədan dungo anà way kawa sə kwakwa ata awan, aday a dəf uda way maza wiya awan: amac a Yesu. ¹⁰ Natiya kutok, də tərak dō cəncan aya pa 'am ana Mbərom, anga Yesu Almasihu kə gak way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kə varak anan zek anahan kawa

* **10:7** Ca pə Jabuura 40.7-9.

way ma sla dungo awan, a mac saray kërtektække coy.

¹¹ Do sê gəðan dungo anà way à wulen sê Yahuda ahay nà, tinen mə tavay aya sa ga mer su way a tinen nə pác pác, ti mənahan anà agəðan dungo à gənaw ahay maza awan. Əna way a tinen a sa var ataya đukwen, ta mba apan sê pəse anan ines sê do ahay bay re. ¹² Əna Yesu Almasihu nà, a var nə zek anahan awan, a var anan saray kərtek sê pəse anan ines sê do ahay pa sê viyviya awan. Pə dəba anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mbərom. ¹³ Həna nà, winen apan i ba alay a Mbərom saa təra anan do manidə anahan ahay fok bile anahan aya ata awan. ¹⁴ Tə way anahan a sê varan anà Mbərom ata kərtektække, kə tərak atan do mənəna ines aya pə idə a Mbərom, kə tərak atan do cəncan aya pa 'am a Mbərom sê coy re.

¹⁵ Apasay Cəncan a đukwen kà jak uko anan 'am ataya tinen đidək aya coy re. A wa:

¹⁶ «Nen Mbərom Fetek, alay a kà slak nà, ni ban 'am tə tinen.

Ni đaf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pə mivel a tinen aya re.†»

¹⁷ Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tə ines a tinen ahay à nga inde sabay.‡»

¹⁸ Mbərom kə pəsek anan anan ines anà do ahay cukutok nà, do ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sê pəse ines asa đaw?

Həðəkuko pə cakay ana Mbərom

† 10:16 Ca pə Yeremiya 31.33. ‡ 10:17 Ca pə Yeremiya 31.34.

19 Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nà, tə varak uko cəved sa zla à man a Mbərom cəncan a kutok. 20 Yesu kə ngərwak anan zana sə gəzla mənuko pi zek wa ta man a Mbərom cəncan ata awan, a təbak uko anan cəved a sa zla ù doh ata awan. Cəved ata dukwen, winen wiya aday di njad sifa nà, tə winen awan. Zana anahan sə ngəraw anan ata nà, winen zek anahan a do ahay sə daray anan pə dədom mə zləngad ata awan. 21 Natiya kutok, do sə gədan dungo anà way anga mənuko inde məduwen a winen a gan nga anà do a Mbərom ahay fok. 22 Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hədəkuko pə cakay a Mbərom tə mivəl kərtek awan, aday dəfuko apan nga mənəna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kə tərak anan mivəl a mənuko ahay cəncan aya awan, kə banak nuko tə a'am lele kutok. 23 Way a Mbərom sa jak uko ata nà, i ga anan, winen a gad mungwalay itəbay asanaw! Anga nan, pərahuko anan azar sə dakay anan nə də dəfan ide nà, anà way a Mbərom sə zlapay anan ata awan. Dəfuko apan nga, dē gudēc bay. 24 Pəluko cəved a aday di man anan zek anà do azar aya ata awan, anga aday mənuko fok, dē pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday dē zəga anan sa ga way lele aya kutok. 25 Də mbəsak sə halay nga pə kərtek a kawa do azar aya ata bay. Adəka bay, varuko anan məgala anà zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

26 Dowan a, kə sənək cəved didek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nà, awan a inde i varan anà Mbərom anga sə

päsen anan ines anahan ataya nä inde sabay. ²⁷ Do sa ga way matanan ata nä, â jëjar, anga sariya a Mbërom i ban anan dö sa ga ines ahay fok. Pë dëba anahan a wa, i ba uko së mbacay itëbay saa vak anan dö manidë ana Mbërom ahay ata awan. ²⁸ Kë sänen zle coy, döwan a kë nësek anan Tawrita a Musa nä, kak dö ahay cew kabay maakan ta jak kë gak matanan acëkan cëna, ta vad anan mënjëna sa gan i zek wa anä döwan. § ²⁹ Kak way matanan ata a tëra tu dö sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nä, dëce ana dö së këdëy anan Yesu Wan a Mbërom i sa tëra në këkëma ite anaw? Do matanan ata nä, mez ana Yesu, Mbërom sa ban anan 'am të winen ata, kë tërak anan cëncan pa 'am a Mbërom. Aday pë dëba anahan a wa dukwen, winen ta së këdëy anan Yesu nä, a gënanahan dukwen anä Apasay a Mbërom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Do matanan ata nä, dëce anahan inde më zalay awan. ³⁰ Mbërom a të alay anahan a a wa:

«Ni ga mivel tu dö sa ngam 'am uno bay ataya awan,

ni man atan anan siked së ines a tinen ahay.*»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan.

Asa, Deftëre a Mbërom a wa:

«Nen Mbërom Fetek, ni gan sariya anä dö uno ahay.†»

³¹ Mbërom në bahay së sifa. Kak sariya kë bënak anan döwan a nä, dëce inde të mindel anga döwan ata kutok.

³² Sänen apan aday: A alay a kë cinen anan anä jiyjay a Mbërom mama'am a ata nä, kë njiden dëce

§ **10:28** Ca pë Tooktaaki Tawreeta 19.15. * **10:30** Ca pë Tooktaaki Tawreeta 32.35. † **10:30** Ca pë Tooktaaki Tawreeta 32.36.

ahay bayak a à alay sə dō ahay wa, aday kə dāmen anan hwiya. ³³ A alay a anan nà, tə gənahak ikwen pa 'am sə dō ahay, ta gak alay tə kwanay re. Aday à alay azar aya bine siwaw nà, a nak ikwen sə japay tu dō aya aday tinen à dāce ata inde ataya re. ³⁴ Dō ma ban aya à dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen ì zek wa. Dō ahay ta rak ikwen anan way ahay dukwen, kà gak ikwen à nga wa bay, adəka kə tislən anan mivəl, anga kə sənən zle way mə mbəsakak ikwen a inde sə zalay ana tinen sa ra anan ataya awan, aday way a mə mbəsakak ikwen ata nà, i ndav bay, i ga inde nə pa sə viyviya awan.

³⁵ Anga nan kutok, pərihen anan azar sa daf nga pə Yesu. Ki gen matanan hwiya cəna, ki njiden magwagway məduwen a pa 'am a Mbərom. ³⁶ Lele cəna, səmen anan anà way ahay anga aday kī gen way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kə njiden anan way anahan sə zlapay anan ata awan. ³⁷ Bina Mbərom a wa:

«A mbəsak nə mənjoek, dōwan a saa nay ata i nay ahay coy, i njahak ayak sabay.

³⁸ Dō dīdek a pa 'am uno nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan, anga kə dəfak upo nga.

Əna kak, dōwan a kà mak à dəba nà, ni taslay mivəl tə winen itəbay.‡»

³⁹ Mənuko aday nà, a ga upo nə mənuko dō sa ma à dəba ataya aday sə lize ataya itəbay. Adəka bay, mənuko nə dō sa daf nga pə Yesu ahay. Natiya, dī njad sifa sa ndav bay ata awan.

‡ **10:38** Ca pə Habakuk 2.3-4.

11

Dəfuko nga pə Mbərom kawa bije a mənuko ahay

¹ Adaf nga pə Mbərom, a nan sa ja nə maw? A nan sa ja nə: Da san zle, way a mənuko sə dəfan ide ata nə i təra, kwa â ga nə də canak anan tə ide fan bay, da san zle, tinen inde re. ² Do a kwakwa ataya ta dəf nga pə Mbərom nə matanan. Anga nan, tinen ta zlan à nga anà Mbərom.

³ Də dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, da san zle lele, Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a mənuko sa ca apan həna pə daliyugo ataya fok, ta nay ahay à way a aday ta ca bay ataya wa.

⁴ Abel kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a varan way lele awan anà Mbərom, a zalay way mbala ana mərak anahan Kaynu sə varan anà Mbərom ata awan. Abel kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan. Zek ana Abel a dukwen, kə sənak anan, anga Mbərom kə təmahak anan way anahan sə varan anà Mbərom ata awan. Anga nan, kwa â ga nə Abel kə məcak təkede nə, winen apan i jak uko 'am hwiya.*

⁵ Anuhu kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, winen kə məcak itəbay. Mbərom kə zəbak anan tə sifa aday ti zek a təke à mburom. Kula dowan kə canak anan sabay, anga Mbərom kə zəbak anan. Deftere a Mbərom a ja nə, winen a zlan à nga anà Mbərom, aday Mbərom a gəba anan à mburom.†

* **11:4** Ca pə Laataanooji 4.3-10. † **11:5** Ca pə Laataanooji 5.18-24.

⁶ Dowan inde i zlan à nga à Mbërom mənjàna sa đaf apan nga nà, ibay. Kak a nan à dōwan a sə hədek pə cakay a Mbërom nà, á đaf apan nga nə winen inde aday. Aday á san đukwen, Mbërom a varan magwagway nà, anà đo sə bənan bitem ataya awan.

⁷ Nuhu kə đəfak nga pə Mbërom. Anga nan, a pak sləmay nə pa 'am a Mbërom awan. A đakan anan way a saa təra pa 'am ataya awan. Nuhu kə canak anan anà way ataya njœk tə ide anahan fan bay, əna kə bənak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan məduwen a kawa ana Mbërom sa jan ata awan. A zla uda tu đo su doh anahan ahay, aday Mbërom a tam atan à a'am wa. Nuhu a ga matanan nà, anga a san zle, đo sə daliyugo ahay nə ti i lize acəkan, anga ta gak ines. Mbërom a ja nə winen kə tərak đo đidek awan, anga ađaf nga anahan.‡

⁸ Ibərahima kə đəfak nga pə Mbërom. Anga nan, kə bənak anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbërom a jan «zla» ata, mənjàna sa san man ata awan, anga Mbërom i sa varan kawa kon anahan a mba. § ⁹ Ibərahima kə đəfak nga pə Mbërom. Anga na awan, kə njahak ù kon ana Mbërom sə zlapan anan i varan ata awan, kwa á ga nə winen kawa mədurlon. A taa njahay nə à jawjawa ahay inde karara. Atə Isiyaku tə Yakob đukwen tə njahak uda re, anga tinen đukwen, Mbërom kə zlapak atan anan tu kon ata kərtek a re. ¹⁰ Ibərahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbërom ma han a aday kula i mbazl itəbay ata awan.

‡ 11:7 Ca pə Laataanooji 6.9 - 9.29.

§ 11:8 Ca pə Laataanooji

12.1.

¹¹ Saratu dukwen, kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, kwa â ga nə winen məduwer a coy dəp nə, kə tərak do. A san zle, dowan a sə zlapan ta wan ata nə, a gad mungwalay itəbay.* ¹² Anga nan kutok, Ibərahima kə wahak wan à məduwer inde. Ibərahima nə, winen do kərtek, əna ta wan anahan ata dukwen, kə wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyen sə zlin-der, dowan a mba apan sə baslay bay ata awan.

¹³ Do ataya fok, ta taa dəf nga pə Mbərom, hus pə luvon sə amac a tinen. Tinen aday dukwen, tə njadək anan way a Mbərom sə zlapay anan i varan atan ata bay, tə canan ayak nə dərən ta nga, tə taslak anan mivel re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nə mədurlon ahay pə daliyugo a anan.†» ¹⁴ Do sa ja 'am matanan ataya nə, tə dakay anan nə tinen apan ti pəlay kon nga a ana tinen a cara. ¹⁵ Tə bayak pa man mbala ana tinen sə mbəsak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan kəma, tiya nə ta mak way a tinen à dəba coy. ¹⁶ Adəka bay, tə pəlay nə, man sə zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nə, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anə Mbərom tē ngaman Mbərom a tinen, aday a ndakan atan kon lele sə coy ata kutok.

¹⁷⁻¹⁸ Mbərom kə zlapak anan anə Ibərahima, a jan nə: «Ki njad wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.‡» Matanan, a nan à Mbərom sə katab anan adaf nga ana Ibərahima kutok, a jan, â gədan dundo anə wan anahan Isiyaku, aday â varan anan.

* **11:11** Ca pə Laataanooji 18.10. † **11:13** Ca pə Laataanooji 23.4.

‡ **11:17-18** Ca pə Laataanooji 21.12.

Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a gəba anan wan anahan a mənduwel ata saa gədan dungo anga Mbərom. ¹⁹ Ibərahima a san zle, məgala ana Mbərom inde sə slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A təra nà, kawa abay Isiyaku ata kə məcak acəkan, aday a slabakay à məke wa.

²⁰ Isiyaku kə dəfak nga pə Mbərom re. Anga nan, a jan anà atə Yakob tə Isuwa, a wa: «Mbərom à dəf pikwen alay sə mazlaḅ anahan.» A ja matanan ata nà, anga a san zle, pac a inde nà, way i təran atan matanan awan. §

²¹ Yakob dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, à alay a i saa mac bəse coy ata nà, kə dəfak alay sə ngama pa wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pə dəker, a həran nga anà Mbərom.*

²² Yusufu dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, i saa mac coy nà, a jan anà wan sə kutov anahan Isəra'ila ahay, a wa, ti i təmay ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a dakan atan anan way a tinen saa ga tə kəlakaşl anahan pə dəba sə amac anahan wa. †

²³ Atə bəbay tə may ana Musa dukwen, tə dəfak nga pə Mbərom ite re. Anga nan, tə wahay anan Musa cəna, ta dər anan kiya maakan agay. Ta ca pa wan ata nə a rəba ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay sə Misra bay. ‡

²⁴ Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a har lele nà, a nan dowan à ngaman wan ana dəna a bahay sə Misra sabay. ²⁵ A ca apan nə suwan tã ga dəcə pi zek tu do a Mbərom ahay pə kərtek awan,

§ **11:20** Ca pə Laataanooji 27.1-40. * **11:21** Ca pə Laataanooji 47.29-31. † **11:22** Ca pə Laataanooji 50.24. ‡ **11:23** Ca pə Gurtaaki 2.1-2.

bina a nan sə taslay mível ta sa ga ines bay, anga ataslay mível matanan ata a njahay bayak a bay. §
 26 A san zle, suwan dō ahay tá ga anan alay anga winen dō ana Almasihu, bina dāce ata a zalay zlile sə Misra ahay fok. A bayak matanan, anga winen apan i dāfan ide nà, anà magwagway a Mbərom sàa varan ata awan.

27 Musa kə dāfak nga pə Mbərom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənǰəna sə jəjaran anà mível ana bahay sə Misra ata awan. Kə tavak anan njənan lele, anga a ca pi zek a Mbərom awan, kula dōwan kə canak anan bay re.

28 Musa kə dāfak nga pə Mbərom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anà Isəra'ila ahay nà, tē kwecek mez sə gənwahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbərom sə lavan nga anà amac ata kə zlak ayak nà, à njad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.*

29 Isəra'ila ahay tə dāfak nga pə Mbərom. Anga nan, bəlay a sə ngaman Bəlay Dəzdaz ata kə gəzlake i zek wa təkien pa 'am a tinen wa. Matanan, tə takasak wa tə saray pə wiye mə kuray awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cəna, a'am sə dəlov ata a mbəzlay ahay patan sa haw maza awan, a sədak atan à alay a a nan atan sə takas wa ite ata awan. †

30 Isəra'ila ahay tə dāfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta van nga anà Yeriko, kawa ana Mbərom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwəbe cəna, dədon sə wulen su doh ata a wulad i zek wa fok,

§ 11:25 Ca pə Gurtaaki 4.19-23. * 11:28 Ca pə Gurtaaki 12.21.

† 11:29 Ca pə Gurtaaki 14.21-31.

anga à azla a tinen a luvon cuwbe ata inde nà, ta daf nga nè pə Mbərom.‡

³¹ Uwar a sə ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, a təma anan dō maslan sə Isəra'ila ahay sa zlak ayak àga tinen tə akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isəra'ila ahay sa nja anan dō sə Yeriko ahay anga tə dafak anan apan anà Mbərom bay ata nà, Rahab nè tə vədak anan itəbay.§

³² Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyon*, Barak†, Samson‡, Yefta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom azar aya fok. ³³ Dō ataya dukwen, tə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, ta gak vəram tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay tə cəved lele awan, tə njadak anan way a Mbərom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tacan anan 'am anà ziyel ahay, ³⁴ tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə təmak pu dō sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbərom kə varak atan məgala. Tə tərak dō sə vəram gədan aya awan, aday tə rəzlak anan dō sə vəram a tinen mədurlon ataya awan. ³⁵ Uwar ahay tə njadak anan dō a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məke wa, tə canak atan maza awan.* Dō azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay tē mbəsak sə pərahan azar anà Mbərom nà, dō ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac à

‡ 11:30 Ca pə Yosuwā 6.12-21. § 11:31 Ca pə Yosuwā 2.1-7,

6.22-25. * 11:32 Ca pə Alkaali'en 6.11. † 11:32 Ca pə Alkaali'en

4.6. ‡ 11:32 Ca pə Alkaali'en 13. § 11:32 Ca pə Alkaali'en 11.1.

* 11:35 Ca pə 1 Laamiibe 17.17-24; 2 Laamiibe 4.18-37.

déce matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbèrom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i njad sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.

³⁶ Do azar aya ite nà, tə pəkak atan waray ì ide, tə ndaɓak atan, tə jawak atan à səsile ahay inde, aday tə gucek atan ayak à dangay. Do ataya fok tə səmak anan anà way ataya awan lele. ³⁷ Do azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Do azar aya asa, ta mac nà, ta gad atan ì zek wa cuwcew dægəlan dægəlan. Do azar aya ite asa, tə wacay atan tə maslalam. Do azar aya ite asa re, tə jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawak aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Do ahay tə jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgad lele. ³⁸ Ta taa jəjay nə à bəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa njak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Do ataya nà, dfo lele aya awan. Təde abay ti njahay pə daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹ Do ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbèrom, anga tə dəfak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbèrom kə zlapak atan anan tə way lele awan, əna tə njadak anan way ata fan bay, ide a tinen kə canak anan anà awan bay. ⁴⁰ Bina Mbèrom kə lavak anan zek tə way lele awan anga mənuko, sə zalay way sə kwakwa ata awan, aday a wa i i japay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen dufukwen tâ njad way a lele ata kutok.

12

Dəfuko anan ide anə Yesu

¹ Do ataya tə dəfak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə dəkak uko anan cəved a tinen a sa dəf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday da zla anan pa 'am təte sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay puko ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Dâ ya nga bay. ² Dəfuko anan ide nə anà Yesu. Kuse, anga kə varak uko cəved sa dəf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus dukwen, winen awan. Winen nə, kə təmahak tâ vad anan pə dədom mə zləngad a, waray kə gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kə jugurak anan ataslay mivel inde i varan. Həna nə, winen mə njahay a à alay puway ana man sə njahay a Mbərom. ³ Bayiken pə Yesu aday. Do sə atahasl ahay ta nak anan ide, aday winen a kə səmak anan anà dəce ataya awan. Bayiken pə winen, anga aday mbac â slahak ikwen bay, aday kī yen nga bay.

⁴ Tə didek a nə, kə rəzlen anan à nga wa sə mbəsak ines ahay, əna kə dəzlen anan hus pə amac fan bay. Matanan, kə məcen alay à jugom wa həna nə, angamaw? ⁵ 'Am a Mbərom sə varak ikwen məgala ata nə, kə mbədəken anan à nga wa dəw? A jak ikwen 'am nə kawa bəbay sa jan 'am anà wan anahan ahay, a wa:

«Dəna uno, Mbərom Fetek kə jak anak pə akəta tə dəce nə, bayak apan adəka!

Kak a kataḡ iken dukwen, kə mac alay à jugom wa bay,

⁶ anga a kəta nə do winen sə pəlay anan ata awan.

A ndabay dukwen, do winen sa ca apan kawa wan anahan ata re.* »

⁷ Natiya, lele ki sèmen anan anà dæce ahay aday sè tètak wa way ahay adæka. Bina, dæce ahay tæ dakay anan nè Mbërom kè tærak kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bæbay anahan i kætata anan itæbay nà, inde dæw? Ibay!

⁸ Mbërom a ga tæ gwaslay anahan ahay nè fok kætanan. Kak kè kætahak kwanay itæbay nà, ata ki sènen anan kutok, kwanay wan sè gala anahan ahay itæbay, kwanay mædazlay ahay. ⁹ Way hinen inde kærtek, bæbay a mænuko ahay pæ daliyugo tæ kætahak mænuko, aday dæ varak atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nà, tæde abay dî varan zlangar anà Bæbay a mænuko sè bagæbaga mburom nè zal tinen a fok kutok bidaw? Kak dæ varak anan zlangar lele cæna, i varak uko sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁰ Bæbay a mænuko ahay pæ daliyugo nà, tæ kætata mænuko nè alay a mænjoek cæna coy, aday kawa ana tinen sè bayak apan nè lele ata awan. Bæbay a mænuko sè bagæbaga mburom nà, winen a kætata mænuko nè sa mak uko zek aday dæ tæra kawa winen a, do cæncan aya sè coy. ¹¹ A alay a tinen apan ti kætata mænuko ata nà, a caþ ike, a tæra kawa way lele a bay. Dæce ata kè ndævak coy nà, do sè tæma way ata â kætata atan ataya nà, ta ga way sa zlan à nga anà Mbërom, aday tinen à zay inde.

Way lele aya sè bayak apan

¹² Mærak uno ahay, kak matanan cukutok nà, kè mæcen alay à jugom wa bay, kí gen bæle à gærmec wa bay, zæghen anan apan sa zla. ¹³ Kak do ahay

* **12:6** Ca pæ Balndi 3.11-12.

inde à wulen a kwanay gərmec a han patan nà, tâ zla nə tə cəved mə tavay nga awan. Ata ti guroḅ sabay, əna gərmec a tinen ahay ti pasay adəka.

¹⁴ Gen məgala anga aday zay â ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday tə do ahay fok re. Gen məgala re, anga aday kâ tərən do cəncan aya pa 'am a Mbərom, bina dowan saa canan à Mbərom mənəna sə təra do cəncan a nà, ibay. ¹⁵ Gen anan nga ĭ zek, anga aday dowan â saa mbəsak anan sumor a Mbərom zləv à məndak bay. Gen anan nga ĭ zek re, anga aday dowan â saa daf 'am ma caḅ a sərekeke pə mivəl bay, bina i i nes anan mivəl su do azar aya re. ¹⁶ Gen anan nga ĭ zek, anga aday dowan â saa təra do sa dah uho bay, do sə kədəy anan cəved a Mbərom kawa Isuwa bay re. Winen a kədəy anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan way anga daf sə luvon kərtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a təma uda daf pə mərak anahan cədəw a wa. ¹⁷ Kə sənən zle, pə dəḅa anahan a wa nà, a nan bəbay anahan â daf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna kə njadək anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa â ga nə a yam apan tə ide sə ayam a cədəək cədəək dəp nà, kà mbak apan sə mbədə anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

¹⁸ Sənən anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mbərom ata aday nə winen kawa ḅəzlom ana do sə Isəra'ila ahay sə tavay apan kwakwa ata bay. Bəzlom a tinen nà, do ahay ta mba apan sə laman tə alay. Uko sa ban apan jan

† 12:17 Ca pə Laataanooji 25.29-34.

jan jan ata nà, tə canak anan. Aday takəðimbom luvon kà gak uda re, jiyjay uda sabay. Tə canak anan anà vəvara sə slabak apan ata re. ¹⁹Tə slənek andar sə məzləzlilen, aday tə slənek andar sa 'am a Mbərom uda re. Tə sləne andar sə dungo a Mbərom ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh â saa jan atan 'am kula sabay, ²⁰anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan mægala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a kə lamak anan alay anà bəzlom a anan nà, kwa â ga nə gənaw, tiren anan tu kon aday â mac.‡» ²¹Way a tinen a sə canan ata nà, kà gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa đukwen, kà jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.Š»

²²Kwanay nà, kətanen itəbay. Kə tiven nə pə bəzlom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbərom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsəlima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbərom ahay bayak a uda tə baslay zek bay. ²³Kwanay à man sə halay nga su do a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbərom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mbərom kə vindek anan sləmay a tinen à đerewel inde à mburom. Kə hədəken pə cakay ana Mbərom, do saa gan sariya anà do ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana do đidek aya pa 'am a Mbərom, tinen do a Mbərom sə təra atan do cəncan aya ata awan. ²⁴Ki nen ahay pə cakay ana Yesu, do sə japay anan atə Mbərom pi zek tə do ahay aday Mbərom â ban 'am wiya tə do ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə do ahay ata awan. Mez anahan ata a đakak uko

‡ 12:20 Ca pə Gurtaaki 19.12-13.

§ 12:21 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19.

anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə đakak uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok nà, gen ngatay mənjoek aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, do sa jak ikwen 'am həna ata awan. Kwakwa ata nà, do ahay tə ngəmak sa pak sləmay pa 'am ana Musa bay re, winen dowan a sa jan atan 'am a Mbərom pə daliyugo ata awan. Anga nan, tə təmak pə dəcə ahay wa bay. Mənuke do sa pak sləmay pa 'am ana Yesu ahay nà, kak də ngəmak 'am anahan bay, winen tu do sa nay ahay à mburom wa ata nà, dī tan à nga à dəcə à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok biđaw? ²⁶ Kwakwa ata nà, dundo a Mbərom a bal anan daliyugo, əna həna kə zlapak, a wa: «Saray kərtek asa, ni bal anan daliyugo aday ni bal anan apan bagəbaga mburom re.*» ²⁷ 'Am anahan ata sa ja «Saray kərtek asa» ata a đakay anan nə way anahan sə ndakay ahay fok ti bal aday ti lize wa, anga aday way sa bal itəbay ata à njahay uda awan.

²⁸ Natiya, ngəruko anan anà Mbərom, anga i varak uko kon sa bal itəbay ata awan. Həruko anan nga kawa sa zlan à nga, aday dəfuko anan apan tə ajəjar a lele. ²⁹ Tə dīdek a nà, Mbərom a mənuko sa taa gan amboh ata nə winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

¹ Kwanay do ana Yesu ahay, pərihen anan azar sə pəlay zek ahay. ² Kà sa mbəđəken anan à nga

* **12:26** Ca pə Haggay 2.6.

wa sə təma mbəlok ahay àga kwanay bay. Do ahay inde ta gak matanan, tə təmahak maslay a Mbərom ahay àga tinen mənjàna sa san atan nə tinen maslay a Mbərom ahay. ³ Bayiken pu do sə dangay ahay, kawa à dangay ata nà, kwanay jiya pə kərtek awan. Bayiken pu do sa ga dāce ahay, kawa sa ga dāce ataya nə kwanay aya re.

⁴ 'Am sə gəba zek cəna, do ahay fok tē dəfan apan kawa ana Mbərom sa ja ata awan. Atə mungol tə uwar anahan tā ga mədigwed pi zek ahay bay. Sənen anan lele, Mbərom i gan sariya anà do sa ga mədigwed ahay fok. Kwa dōwan aya nə mə gəba zek a coy, kwa dōwan aya nə mə gəba zek aya fan bay, Mbərom i gan atan sariya.

⁵ Kī gen ubor pə dala bay. Kê kədiyen anan way a kwanay ahay bay, anga Mbərom a ja nà:

«Ni ca kwanay uho kula bay,

ni mbəsak kwanay kula bay re.*»

⁶ Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mənjàna ajəjar:

«Mbərom Fetek i mo zek hwiya,

ni jəjaran anà awan kula bay.

Do zənnen a i go tətə nə maw?†»

⁷ Bayiken pu do sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, tə dəkak ikwen anan ahay 'am a Mbərom. Bayiken pə anjahay a tinen aday, ta mac nə kəkəməw ata awan. Dəfen nga pə Yesu kawa ana tinen a sə dəfay ahay apan nga ata awan.

⁸ Yesu Almasihu a nə winen kəkəməw, kwakwa, biten aday pa 'am dukwen, winen a mbəda itəbay pa sə viyviya awan. ⁹ Do a azar aya tinen apan ti

* **13:5** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8. † **13:6** Ca pə Jabuura 118.6.

tətakan anan anà dō ahay nē way wiya aya aday tē cəved ahay cara cara. Tā saa lizek ikwen anan cəved a lele a anan bay. Kā saa pəken atan sləmay pə way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen məgala à mivel inde nē sumor a Mbərom, bina way ana dō zənzen a sa pa ata bay. Lele nē matanan, bina dō sə pərahan azar anà Tawrita pə way sa pa ahay ataya nà, kà mak atan zek pə awan a ibay jiya awan.

¹⁰ Dō sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya nà, ti mba apan sə varan way à Mbərom kawa mənuko itəbay. ¹¹ Bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way anga Mbərom nà, a gəđan dundo anà way aya nē anga aday Mbərom á pəsen anan ines anà dō ahay. A zla anan tē mez sə way anahan a sə gəđan dundo ataya, à man a Mbərom a cəncan ata awan. Zek ana gənaw a ma sla dundo ata nē ta zla anan à wulen su doh wa saa vak anan tē uko. ¹² Anga nan, Yesu dukwen a mac nē, uho à wulen su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pəsen anan ines anà dō ahay, ti tēra dō cəncan aya pa 'am a Mbərom. ¹³ Kak matanan cukutok nà, dē pərahan azar anà cəved sə Yahuda ahay sabay. Zluko uho pə cakay ana Yesu. Tā kədey mənuko tatə winen awan. ¹⁴ Bina wulen su doh a mənuko inde sə njahay uda pə daliyugo a anan pa sə viyviya ibay. Də đəfan idé nà, anà wulen su doh a mbala a Mbərom a đī i njahay uda sə coy ata awan.

¹⁵ Iya! Həruko anan nga anà Mbərom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahəran nga a mənuko ata nà, i tēra kawa way a mənuko sə varan

ma sla dungo ata ite. Matanan, zambadũko anan slëmay anahan pa 'am sã dõ ahay pa sã viyviya awan. ¹⁶ Gen anan sumor anã dõ azar aya awan, gæzlen way a kwanay ahay tã tinen, anga way aday Mbërom a gan may dī varan ataya nã, tinen awan. Kã sa mbëdãken anan à nga wa bay.

¹⁷ Dãfen anan apan anã dõ sã lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anã Mbërom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kã dãfen atan apan nã, ti ga mer su way a tinen tã ataslay mivel awan. Kak matana bay nã, ti ga mugo, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay. ¹⁸ Përihen anan azar sa gan amboh anã Mbërom anga manay. Ma san zle, ma gak way lelibay a bay. Adãka bay, a nan umo sa ga nã mer su way lele aya hwiya. ¹⁹ Nã cãce pikwen wa mã zakay a nã, gen anan amboh à Mbërom anga aday â vuro cãved sa mak ayak àga kwanay bõse.

Andav sa 'am ahay

²⁰ Mbërom a sã varan zay anã dõ ahay à mivel inde ata nã, sã slabakay anan ahay Bahay a mænuko Yesu à mãke wa nã winen awan. A tãra anan Bahay a pa nga su dõ sa gan nga anã tãman ahay fok. A mac nã, anga mænuko tãman anahan aya awan. Mbërom a ban 'am tã dõ ahay pa sã viyviya a nã tã mez anahan awan. ²¹ Matanan kutok, Mbërom â varak ikwen mægala, anga aday kī gen way kawa sa nan. A ga mer su way anahan à mænuko inde tã mægala ana Bahay a mænuko Yesu Almasihu, anga aday dẽ tãra kawa sa zlan à nga.

Do ahay tê varan mazla6 anà Yesu Almasihu pa sê viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²² Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak đerewel a anan nà, sê varak ikwen ayak məgala, aday nə vindek ikwen ayak nə mənjoek cəna coy. Matanan kutok, bənen anan 'am a anaya à mível a kwanay ahay inde lele. ²³ Sənen nà, mərak a mənuko Timote winen à dangay sabay, tə mbəsakak anan ahay. Kà sak a dəzley ahay à man uno bəse cəna, ata mi zlak ayak àga kwanay nə maya awan. ²⁴ Jen anan 'am anà məced sê egliz ahay pi zek tu do a Mbərom ahay fok. Do a Yesu ahay pə daliyugo sê Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²⁵ Mbərom à gak ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

Aḡan 'am wiya awan **New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092